

AUTORITETI KOMBËTAR PËR
CERTIFIKIMIN ELEKTRONIK
DHE SIGURINË KIBERNETIKE

Online me

SANGO

Online me

SANGO

www.itu.int

Ky libër synon t'i mësojë fëmijët në lidhje me të drejtat dhe sigurinë e tyre në internet. Përmban gjashtë skenarë me të cilët shpesh përballen fëmijët në lidhje me mjedisin dixhital:

1. E drejta për të luajtur në internet
2. Menaxhimi i kohës në ekran
3. Ekspozimi ndaj përmbajtjes së papërshtatshme
4. E drejta për të përdorur media dixhitale për të mësuar
5. Privatësia
6. Roli i të rriturve në përdorimin pozitiv të mediave dixhitale

Secili skenar i jep fëmijës suaj një pyetje dhe dy përgjigje të mundshme. Leximi i librit me fëmijën tuaj krijon një mundësi për të folur me ta rreth të lundruarit në internet. Përgjigjen e saktë për secilin skenar mund ta gjeni në pjesën e pasme të këtij libri.

Ndërsa lexoni librin, ne ju inkurajojmë të flisni hapur me fëmijën tuaj për ato që ata shohin dhe bëjnë në internet. Ne gjithashtu ju inkurajojmë që të siguroni fëmijën tuaj se ai mund të flasë me ju në çdo kohë për gjëra që ndodhin në internet dhe që pa marrë parasysh se çfarë thonë ata, ata nuk do të jenë në telashe.

Ky libër është krijuar për fëmijë nën 9 vjeç. ITU gjithashtu ka burime mbi të drejtat dhe sigurinë në internet për fëmijët më të rritur dhe për fëmijët që janë të gatshëm të mësojnë më shumë: www.itu.int/cop

*Përshëndetje unë jam Sango,
nje telefon ninja! Unë jetoj në Japoni
me familjen time. Është detyra ime të
ndihmoj fëmijët të jenë të sigurt dhe të
argëtohen në internet. Edhe unë dua
të ndihmoj!*

*Nëse dëgjoni me kujdes atë që thotë
Sango në këtë libër, unë do t'ju
ndihmoj të gjeni
përgjigjet e duhura!!*

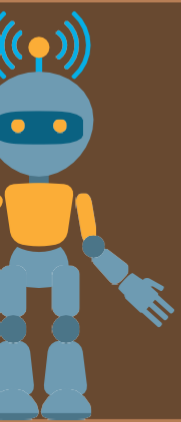

Njihuni me

HUGO

Hugo po luan në
kompjuterin e tij.
Por motra e tij e
vogël dëshiron të
luajë gjithashtu.

Cfarë duhet të bëjë Hugo?

a

Thuaj motrës
së tij të vogël
"asnjë mënyrë"

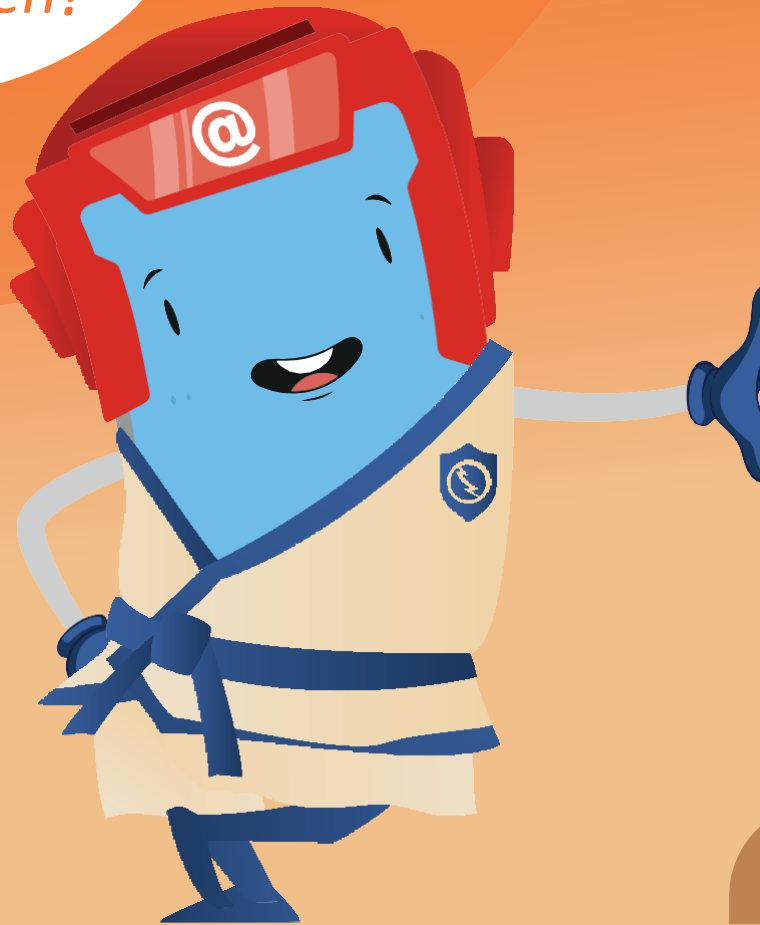
b

Lëre edhe motrën
e tij të vogël të luajë,
është kënaqësi për
të gjithë të luajnë!

SANGO THOTË...

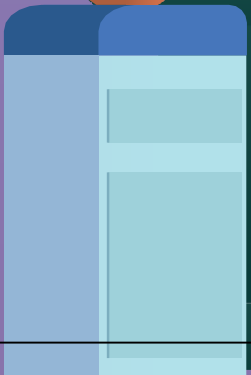
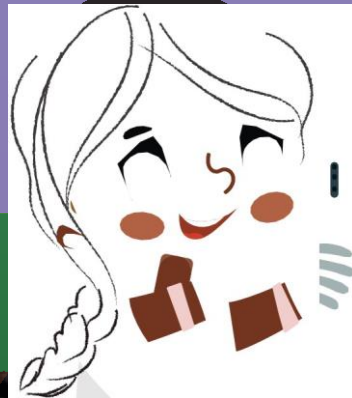
*Të gjithë
fëmijët duhet
të luajnë dhe
të argëtohen!*

*Kur duhet ta lini
motrën ose vëllain tuaj
të vogël të luajë lojëra
online gjithashtu?*

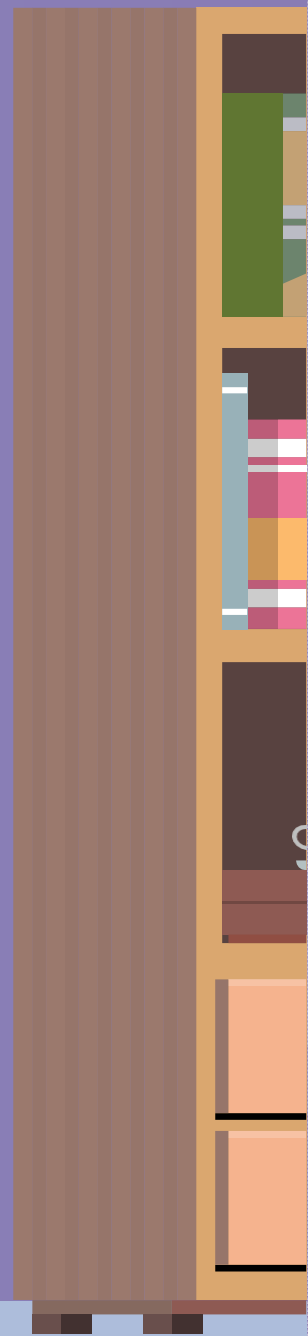
Njihuni me

AMAL

Amal ka qenë duke
parë kukulla gjithë
pasditen.

Tani ajo ka dhimbje të
syve.

Cfarë duhet të bëjë Amal?

a

Të shkojë në dyqan dhe të blejë sy të rinj.

b

Të fikë kukullat dhe të luajë me vëllain

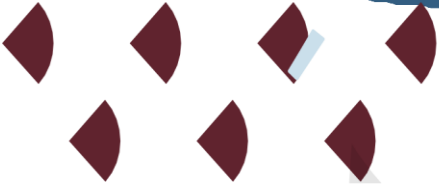
SANGO THOTË...

*Ka shumë lojëra
argëtuese për të
luajtur pa TV,
telefona dhe
kompjuterë!*

*Cila është loja juaj e
preferuar për të luajtur
me të tjerët?*

NJIHUNI ME TOMIN

Tomi po shikon Video për Fëmijën në Youtube. Por diçka del në ekran që e bën të ndjehet i pasigurt dhe i çuditshëm.

Cfarë duhet të bëjë Tomi ?

a

Të fikë tabletën
Dhe t'i tregojë
një të rrituri

b

Të hedhë tabletën
në plera.

SANGO THOTË...

*Kërkimi për ndihmë
i një të rrituri
mund t'ju bëjë të
ndiheni më mirë!*

*Cilit të rritur do t'i
kërkoni ndihmë?*

Njihuni me

ZOLA

Zola i pëlqen dinosaurët
dhe dëshiron të mësojë
më shumë rreth tyre.

Cfarë duhet të bëjë Zola?

a

Të gjejë një
dinosaur të
vërtetë,
për të folur

B

Të pyesë një të rritur
për ta ndihmuar të
kërkojë gjëra argëtuese
në lidhje me dinosaurët
në kompjuter

SANGO THOTË...

*Ka faqe
Interesante
vetëm për fëmijë!*

*Cila është faqja juaj e
preferuar vetëm për
fëmijë??*

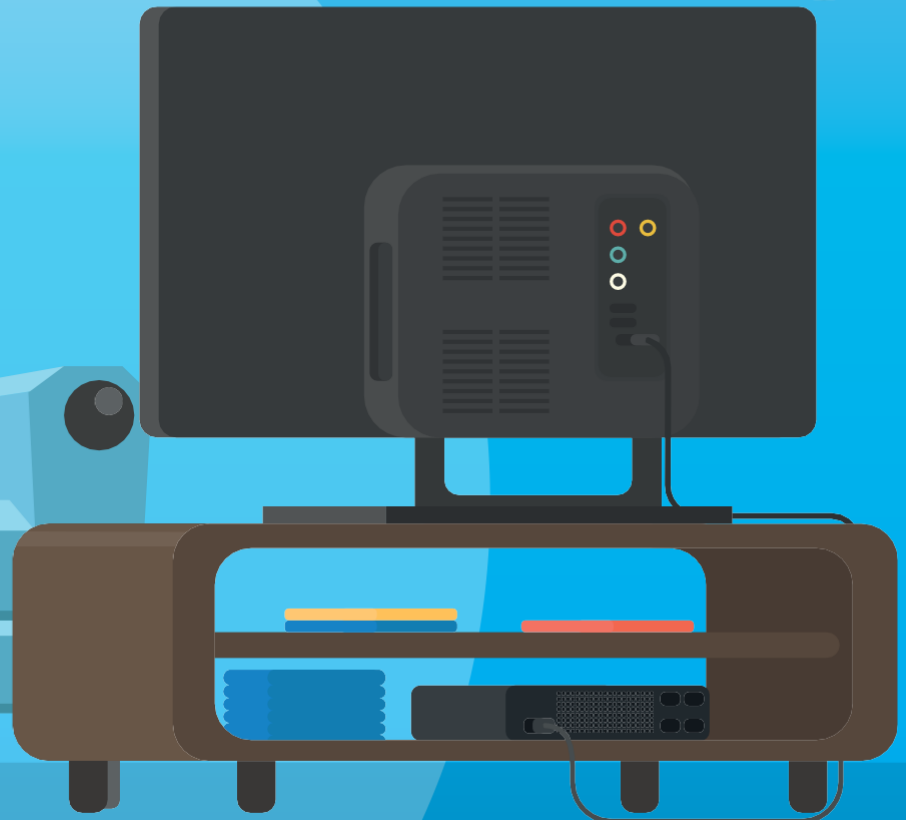
Njihuni me

KAYLA

Kayla po luan një lojë. Një lojtar tjetër i kërkon një foto të saj.

👤 👤 👤 ❤️ ❤️
Mund të më dërgosh një foto?

Cfarë duhet të bëjë Kayla?

a

Të dërgojë
një foto të
qenit të saj

b

T'i tregojë
një të
rrituri.

SANGO THOTË...

Dërgimi i fotove mund të jetë i rrezikshëm, prandaj duhet komunikuar me një të rritur!

Cilin të rritur mund të pyesni se kur është në rregull të dërgoni selfie?

Njihuni me

LUCAS

Lucas po ndërton një
kullë të madhe. Ai
dëshiron që babai i tij
ta ndihmojë, por babai
po luan në telefonin e
tij.

Cfarë duhet të bëjë Lucas?

a

Me respekt t'i kërkojë babait të ndërtojnë kullën së bashku

b

Të mërzitet dhe t'i hedhë blloqet kudo.

SANGO THOTË...

*Të bësh gjëra së
bashku si familje
mund të jetë
kënaqësi!*

Skenari 1: E drejta për të luajtur në internet

Përgjigja e saktë është: B

Të gjithë fëmijët kanë të drejtë të luajnë. Kjo mund të përfshijë luajtjen e lojërave, shikimin e videove dhe lidhjen me miqtë dhe familjen në internet, siç është e përshtatshme për moshën e tyre.

Skenari 2: Menaxhimi i kohës në ekran

Përgjigja e saktë është: B

Është e rëndësishme për shëndetin dhe mirëqenien e një fëmije që koha e ekranit të tij të jetë e balancuar me aktivitete jashtë linje. Aktivitetet zbavitëse mund të përfshijnë lojë imagjinare brenda ose jashtë, duke lexuar libra, duke bërë art dhe duke luajtur sporte.

Skenari 3: Ekspozimi ndaj përmbajtjes së papërshtatshme

Përgjigja e saktë është: A

Ndonjëherë fëmijët ekspozohen aksidentalisht ndaj diçkaje në internet që është e frikshme, shqetësuese ose e vrazhdë. Është e rëndësishme që fëmijët të dinë se gjithmonë mund të flasin me një të rritur të besuar për atë që panë, si i ndikon ata dhe çfarë mund të bëjnë kur ndodhin këto gjëra.

Skenari 4: E drejta për të përdorur media dixhitale për të mësuar

Përgjigja e saktë është: B

Të gjithë fëmijët kanë të drejtë të kenë informacion, të mësojnë dhe të zhvillojnë aftësi të reja. Media digjitale mund t'i mbështesë këto gjëra. Për shembull, ka shumë faqe arsimore në internet të ndërtuara vetëm për fëmijë.

Skenari 5: Privatësia

Përgjigja e saktë është: B

Fëmijët kanë të drejtë e privatësisë. Mbajtja private e informacionit personal, përfshirë fotografitë, ndihmon në mbajtjen e fëmijëve të sigurt në internet. Shumë faqe web dhe aplikacione kanë cilësime të privatësisë të cilat mund t'i përdorni për të ndihmuar privatësinë e informacionit të fëmijës suaj.

Skenari 6: Roli i të rriturve në përdorimin pozitiv të mediave dixhitale

Përgjigja e saktë është: A

Fëmijët mësojnë me shembull, kështu që ITU inkurajon prindërit dhe të rriturit të japin një shembull të mirë kur përdorin media dixhitale. Nëse dëshironi më shumë informacion, ITU ka udhëzime për prindërit, kujdestarët dhe edukatorët: www.itu.int/cop

Ky libër me tregime është zhvilluar nga International Telecommunication Union (ITU) dhe një grup pune autorësh kontribues nga institucionet kryesore në sektorin e të drejtave të fëmijëve dhe mbrojtjes së fëmijëve në mjedisin dixhital.

Ky libër nuk do të ishte i mundur pa kohën, entuziazmin dhe përkushtimin e autorëve kontribues dhe ekipit të dizajnit grafik ITU.

ITU është mirënjohës për të gjithë partnerët e mëposhtëm, të cilët kanë krijuar këtë burim për fëmijët duke kontribuar në kohën dhe vështirimet e tyre të vlefshme: Amy Jones dhe Olivia Solari Yrigoyen (Lidhja e të Drejtave të Fëmijëve), John Carr (ECPAT International) si dhe Lilly Moody dhe Amanda Third (Universiteti Perëndimor i Sidneit). Një falënderim i veçantë për fëmijët, të cilët janë reagimet e tyre të paçmueshme e kanë formësuar këtë libër me tregime.

© ITU 2020 some right reserved. This work is licensed to the public through a Creative Commons Attribution-Non-Commercial-Share Alike 3.0 IGO license (CC BY-NC-SA 3.0 IGO). Under the terms of this licence, you may copy, redistribute, transmit, and adapt the work for non-commercial purposes, under the following conditions: Attribution: please cite the work as follows: <desired citation, which includes link/DOI>. Translations: If you create a translation of this work, please add the following disclaimer along with the attribution: This translation was not created by the International Telecommunication Union (ITU) and should not be considered an official ITU translation or publication. ITU shall not be liable for any content or error in this translation. Adaptations: If you create an adaptation of this work, please add the following disclaimer along with the attribution: This is an adaptation of an original work by the International Telecommunication Union (ITU). Views and opinions expressed in the adaptation are the sole responsibility of the author or authors of the adaptation and are not endorsed by ITU. For more information, please visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/igo/>

www.itu.int/cop

